

1.3.2019

Liikenne- ja viestintäministeriö

kirjaamo@lvm.fi

tarja.itaniemi@lvm.fi

emil.asp@lvm.fi

VIESTINTÄPALVELULAIN UUDISTAMINEN

Liikenne- ja viestintäministeriö on 28.1.2019 käynnistänyt sähköisen viestinnän palvelulain (jäljempänä Viestintäpalvelulain) uudistustyön. Uudistuksen tarkoituksena on panna täytäntöön EU:n audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivin (ns. AVMS-direktiivi) ja eurooppalaisen sähköisen viestinnän säännösten (ns. telepaketti-direktiivi) tuomat vaatimukset. Samalla on mahdollista uudistaa myös muuta sähköisen viestinnän sääntelyä. Työn tueksi ministeriö on asettanut seurantaryhmän.

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt seurantaryhmän jäseniä toimittamaan vapaamuotoisia kirjallisia näkemyksiä Viestintäpalvelulain muutostarpeista. Erityisesti näkemyksiä toivotaan siitä, miten direktiivit voidaan joustavasti implementoida, miten kansallista liikkumavaraa tulisi käyttää sekä muista mahdollisista tarpeellisiksi näkemistänne kansallisista muutoksista.

Digita Oy (jäljempänä Digita) kiittää ministeriötä avoimesta lainvalmistelusta ja mahdollisuudesta saada osallistua asiaa koskevaan keskusteluun. Digita tuo tässä lausunnossa esille alustavia näkemyksiään telepaketin implementoinnista sekä muista Viestintäpalvelulain muutostarpeista.

Telepaketin implementointi

Kansallisen implementointityön ollessa alkuvaiheessa, Digita ei näe tarpeelliseksi ottaa kantaa yksittäisten pykälien sanamuotoon, erityisesti koska käännösteksti on paikoitellen vaikeatajuista ja sisältää virheitä. Sen sijaan haluamme tässä vaiheessa tuoda esiin periaatteita, joita toivomme uudistustyössä noudatettavan.

- Digita pitää hyvänä sitä, ettei lakia ole tarkoitus kirjoittaa ns. uusiksi, vaan Viestintäpalvelulakiin tehdään vain direktiivin edellyttämät ja muut tarvittavat muutokset;
- Uudistustyön lähtökohtana tulee olla oikeusvarmuuden takaaminen, sääntelyn ennustettavuuden parantaminen sekä turvallisen investointiympäristön luominen;
- Digita kannattaa ministeriön uudistamistyölle asettamia tavoitteita: käytetään joustovaraa implementoinnissa, ei "Suomi-lisiä", turhan hallinnollisen taakan välttäminen.
- Erityisen tärkeää on varmistaa, ettei implementointivaiheessa lakiin tai sen perusteluihin lisätä "Suomi-lisiä", joilla tosiasiaa tiukennetaan sääntelyä direktiivin tarkoittamasta tasosta;

- Direktiivin tavoite alakohtaisen ennakkosääntelyn vähentämisestä kilpailun kehityksessä samoin kuin ennakkosääntelyvelvoitteiden minimointi ja poistaminen tukkutasolla tulee kirjoittaa selkeästi lakiin;
- Käyttöoikeuksia koskevat direktiivin artiklat ovat paikoitellen liian pitkiä ja tulkinnanvaraisia (erityisesti artiklat 61, 73, 76). Koska kysymys on yritysten oikeuksiin puuttumisesta, tulisi säännösten olla selkeitä ja yksiselitteisiä.
- Sääntelyn ennustettavuuden takaamiseksi Telepaketin implementoinnilla ei tule puuttua voimassaoleviin toimilupiin;
- Yritysten oikeusvarmuuden takaamiseksi muutoksenhakuprosessien ei tulisi kestää vuosikausia kuten nykyisin;
- Traficomilla ei tulisi olla merkittävää roolia lainmuutoksen valmistelussa, sillä viraston kaksoisrooli lainvalmistelijana ja lain noudattamisen valvojana on ongelmallinen;
- BERECin myöhemmin julkaistavien suuntaviivojen tulee selkeyttää, ei tiukentaa direktiivin tulkintaa. Suomen tulisi pyrkiä vaikuttamaan BERECin suuntaviivoihin aktiivisesti ja toimialan näkemykset huomioon ottaen;

Siirtovelvoitteesta

Telepaketti-direktiivin siirtovelvollisuuksia (must carry) koskevan 114 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat asettaa tiettyjen radio- ja televisiokanavien ja niihin liittyvien täydentävien palvelujen välittämistä koskevia kohtuullisia siirtovelvoitteita sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja tarjoaville yrityksille, jos merkittävä määrä kyseisten verkkojen ja palvelujen loppukäyttäjiä käyttää niitä pääasiallisena keinonaan vastaanottaa radio- ja televisiolähetyskanavia. Tällaisia velvoitteita voidaan asettaa ainoastaan, jos se on välttämätöntä kunkin jäsenvaltion selkeästi määrittämien yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi, ja niiden on oltava oikeasuhteisia ja avoimia.

Digita katsoo, että nykyisen siirtovelvoitteen säilyttäminen Suomessa Yleisradio Oy:n tv- ja radiokanavien osalta on edelleen oikeasuhtainen ja yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi välttämätön toimenpide. Riskinä velvoitteen poistamisesta on se, että siirtovelvoitteen piirissä olevien, verorahoilla tuotettujen Yleisradio Oy:n kanavien tarjonta saattaisi supistua Pohjois-Suomessa ja haja-asutusalueilla. Vuoden 2017 alusta toteutetun siirtovelvoitteen supistamisen seurauksena antenniverkossa on Etelä-Suomessa tällä hetkellä 21 vapaasti vastaanotettavaa tv-kanavaa ja noin 30 maksu-tv-kanavaa ja osassa Pohjois-Suomea vain 6 vapaasti vastaanotettavaa tv-kanavaa ja 0 maksu-tv-kanavaa.

Siirtovelvoitteen toteuttamisen takaamiseksi alan yleinen käytäntö on Digitan käsityksen mukaan se, että lähetysoikeuksien hankinnan yhteydessä on korvaus maksettu jakelusta Suomessa kaikissa jakeluteissa sisältäen myös mahdollisen edelleen lähettämisen. Tekijänoikeuslain 25 i §:n 2 momentin sanamuoto on kuitenkin tältä osin ongelmallinen, koska edelleen lähettäjän on vaikea näyttää toteen sitä, minkälaisia lähetysoikeuksia televisioyhtiö on hankkinut. Kuten hallituksen esityksessäkin on todettu, tekijällä ei tulisi olla oikeutta kaksinkertaiseen korvaukseen.

Digita katsoo, että tekijänoikeuslain 25 i §:n 2 momentin tarkistamista tulisi tässä samassa yhteydessä harkita kaksinkertaisen tekijänoikeuskorvauksen välttämiseksi.

Telepakettidirektiivin 114 artiklassa huomioidaan radio- ja televisiolähetyspalvelujen lisäksi myös niihin liittyvät täydentävät palvelut, erityisesti vammaisten loppukäyttäjien asianmukaiselta palvelujen saatavuudelta esteitä poistavien palvelut sekä hybriditelevisiopalvelut ja sähköisiä ohjelmaoppaita tukevan datan välittämistä koskevat palvelut – ja kannustetaan jäsenvaltioita asettamaan niitä koskevia kohtuullisia siirtovelvoitteita.

Hybriditelevision osalta Suomessa on jo tarjolla kaikille tv-kanaville yhteensopiva alusta lineaarisen tv-lähetysten sisällön rikastamiseksi. Digita on tarjonnut hybriditelevisiopalvelua televisiokanaville jo useamman vuoden ajan. Hybriditv mahdollistaa muun muassa seuraavat direktiivin tarkoittamat täydentävät palvelut:

- TV-yhtiöiden ohjelmissa on enenevässä määrin vuorovaikutteisia ominaisuuksia, joiden toteuttamiseen käytetään hybriditv-standardia (HbbTV). Palvelun käyttö (kuten äänestäminen) on kuluttajalle ilmaista;
- Mahdollisuuden tarjota parempia saatavuuspalveluita kustannustehokkaasti erilaisille television erityiskatsojaryhmille (mm. kuulo- ja näkövammaispalvelut); ja
- Hybriditv-palveluiden käyttäminen täydentävänä vaaratiedottamisen jakelumuotona (kohdennetut vaaratiedotteet, viranomaisten lisätiedottaminen vaarasta jne).

Nämä kaikki palvelut edellyttävät hybriditv-palveluiden jakamista osana TV-kanavien sisältöä kaapeliverkossa. Edelleen tilanne on kuitenkin se, että vaikka tv-kanava on ottanut hybriditv-palvelun käyttöön, osa kaapelioperaattoreista estää hybriditelevisiosignaalin välittämisen kanavan yhteydessä. Estämisen seurauksena tv-kanavan mukana lähetetyt hybriditv-palvelut eivät saavuta kaikkia kanavaa katsovia kuluttajia. Tästä syystä lain päivittämisen yhteydessä olisi syytä varmistaa, etteivät kaapeliverkko-operaattorit omalla toiminnallaan pysty määrittämään tai blokkamaan kanavan tarjoamien lisäpalveluiden saatavuutta ja näin asettaa kuluttajia lähetystekniikasta johtuvaan eriarvoiseen asemaan.

Yleisen edun ohjelmistotoimiluvasta

Viestintäpalvelulain 26 § 7 momentin mukaan ohjelmistotoimilupa yleisen edun televisioimintaan voidaan myöntää kirjanpitolain 1 luvan 26 §:ssä tarkoitettusta konsernista vain yhdelle yritykselle. Rajoitus oli ymmärrettävä aikana, jolloin must carry –velvoite koski myös kaupallisia yleisen edun kanavia. Koska siirtovelvoite koskee nykyisin vain Yleisradio Oy:n tv- ja radiokanavia, on rajoitusta vaikea ymmärtää. Yleisen edun ohjelmistotoimiluvan saaminen edellyttää laissa asetettujen kriteerien täyttämistä jokaisen kanavan osalta erikseen. Yleisen edun kanavan toimilupa tuo haltijalleen lukuisia velvoitteita, mutta ei enää taloudellisia etuja tai säästöjä. Näin ollen katsomme, että lain 26 §:n 7 momentissa oleva rajoitus tulisi Viestintäpalvelulain päivittämisen yhteydessä poistaa. Rajoituksen poistaminen voisi lisätä valtakunnallisten tv-kanavien määrää antenniverkossa Pohjois-Suomessa ja haja-asutusalueilla.

Helsingissä 1. päivänä maaliskuuta 2019

Sanna Tuominen
Johtaja, Laki ja Regulaatio